Suradnja obitelji i škole

Ugodno obiteljsko ozračje, toplina i zadovoljstvo koje pružaju zdravi obiteljski odnosi, naročito oni u potpunoj obitelji, najvažniji su uvjeti normalnog razvitka i uspješnog odgajanja djece. Stoga svi stručnjaci koji kontaktiraju s roditeljima: odgojitelji, učitelji, pedagozi, socijalni djelatnici, psiholozi, liječnici, pravnici i drugi moraju upotrijebiti sav svoj ugled, stručni autoritet i sve što je u njihovim mogućnostima da se ostvare prikladni uvjeti za normalne i zdrave obiteljske odnose, optimalan razvitak djece i uspješno odgojno djelovanje, bez međusobnih sukoba, trauma i razočaranja.

Dobrom suradnjom obitelji i škole mogu se ukupna odgojna nastojanja učiniti učinkovitijima i stoga je takva suradnja neophodno potrebna. Zadatak je društvene zajednice kao cjeline, a posebno pedagoških ustanova, da potiču i omogućuju suradnju te ju svestrano pomažu i ostvaruju.

Djeca, obitelji i nastavnici trebaju se međusobno prilagoditi i razumjeti jedni druge tako da djeca vole školu. Kada djeca imaju pozitivna iskustva o školi, prenose ih svojim roditeljima, koji tada više podržavaju školu. Roditelji puni potpore vjerojatno će više biti aktivni partneri učiteljima u promicanju dječjeg učenja i pozitivnih osjećaja prema školi. Dok djeca traže da se uhvate za sličnosti i razlike između doma i škole, njihova prilagodba se može olakšati ili otežati time kako njihove obitelji, učitelji i vršnjaci reagiraju na njih i kakvu međusobnu interakciju imaju (Ramey i Ramey, 1994).

Utjecaj obitelji i škole na djecu slabi i u opadanju je, a u porastu su svi drugi utjecaji. Roditelji i nastavnici često uviđaju da što oni grade drugi razgrađuju, gube odlučnost u ostvarivanju odgojnih zadataka, ne osjećaju se sigurnima i dovoljno jakima na odgojnom području, osjećaju da su osamljeni i bez društvene podrške. Zbog toga je potrebno da se nastavnici i obitelji međusobno cijene. *Nastavnici* trebaju upoznati sve roditelje i prihvatiti ih kao partnere u promicanju dječjeg učenja i prilagodbe školi te cijeniti ono što obitelji mogu pridonijeti kao pomoć školi. S druge pak strane *roditelji* moraju vjerovati da nastavnici imaju na umu najbolje interese njihove djece te cijeniti što učitelji i škole rade u promicanju obrazovanja njihove djece.

Što se tiče društva u kojem živimo ono se mora zainteresirati, mobilizirati u rješavanju odgojnih problema, budući da o odgoju mladih ovisi budućnost društva. Potrebno je uskladiti, koordinirati djelovanje svih organiziranih društvenih snaga i ustanova koje će biti više zainteresirane za ostvarivanje društvenog ideala. Stoga ne bi smjele biti pasivne i ravnodušne u odnosu na štetna djelovanja nekontroliranih utjecaja.

Rješenje je čvršća i bolja povezanost obitelji i škole u zajedničkim odgojnim nastojanjima formiranja djeteta kao budućeg čovjeka s određenim kvalitetama. Da bi se to postiglo potrebna je čvrsta veza svih triju čimbenika odgojnog procesa koja bi se očitovala u međusobnoj stručnoj pomoći, edukaciji, komunikaciji, susretima svih vrsta. Roditelji i škola nikako se ne smije dovesti u situaciju da se osjećaju ostavljeni i osamljeni, nedopustivo je da nam društvo sa svojim negativnostima oduzme elan za rad, da u nas usadi osjećaj nemoći i da nas razjedini kao odgojne činitelje. Što je situacija u društvu teža to treba biti veća osvješćenost roditelja i škole da ako ćemo se držati zajedno i složno u odgojnim djelovanjima, te da djeca neće »stradati«.

Suvremena škola podrazumijeva veće uključivanje *roditelja* u školske aktivnosti i učenje učenika, poštujući njihovu ulogu daleko iznad pregledavanja zadaća i dolaska na roditeljske sastanke. Za suradnju škole i obitelji postoje obostrani motivi i interesi. Susret roditelja i nastavnika nije susret dviju ustanova, nego susret osoba od kojih svaka, na svojem području, pridonosi odgoju djece. Suradnju je ponekad teško uspostaviti s roditeljima jer ima onih roditelja koji misle da su se oslobodili odgovornosti odgajanja svog djeteta njegovim polaskom u školu, ili onih koji imaju nepovjerljiv, pa čak i negativan stav prema školi i

učiteljima. Zato s roditeljima treba puno razgovarati. Važno je da roditelji budu uključeni u obrazovanje svoje djece, da pokažu da je obrazovanje za njih prioritet. *Škole* moraju definirati uloge za roditeljsko uključivanje i stvarati prilike za suradnju nastavnika i roditelja, jer će u protivnom samo samosvjesni i iskusni roditelji sudjelovati. Djeca čiji su roditelji uključeni u rad njihovih škola biti će bolji učenici, više će sudjelovati u izvanškolskim aktivnostima i imati će manje problema s ponašanjem (istraživanje koje su proveli Brazelton i Sparrow 2005., Rosić i Zloković, 2003).

Brazelton i Sparrow u svom istraživanju (2005) ukazuju na problem nedostatka suradnje obitelji sa odgojno-obrazovnim ustanovama i kažu da je jedan od najtežih udaraca za američko obrazovanje bio gubitak uključenosti roditelja. Mnogi roditelji, iz raznih razloga, uključujući rastuće pritiske na poslu, povukli su se iz obrazovanja svoje djece. Škole sada često otkrivaju da obrazuju djecu bez jakog partnerstva s roditeljima. Na toj razdaljini roditelji se osjećaju krivima i ostaju praznih ruku.

Neophodno je da se roditelji aktivno uključe u obrazovanje svoje djece - kod kuće, u školi, i u zajednici. Roditelji mogu postati pozitivno uključeni u obrazovanje svoje djece na mnoge načine: uključujući se u čitanje i učenje sa svojom djecom, razgovarajući s njima o konkretnim aktivnostima i iskustvima vezanim uz školu, igrajući edukativne igre s njima ili raspravljajući o životu i svijetu s njima. Uz to, roditelji mogu imati podržavajuću ulogu kad su puni razumijevanja za nastavnikove poruke; dolaženjem na školske sastanke, savjetovanja i događaje; sudjelovanjem na dječjim izletima; dobrovoljnim radom u učionicama. Roditelji mogu promicati učenje iskorištavanjem mnogih prilika za učenje u zajednici; mogu voditi djecu u knjižnice, muzeje, kazališta i plesne događaje i proslave u zajednici.

Za suradnju roditelja sa školom, odnosno nastavnikom, značajno je istaknuti da je poželjno odlaziti na razgovore u školu. Dijete odlazak svog roditelja na informacije u školu doživljava kao brigu i interes za njegovo učenje, a na taj način i za njega kao osobu. Nastavnik vidi dijete na drugačiji način nego što vidi roditelj svoje dijete. To je također razlog zašto roditelj treba komunicirati s nastavnicima, kako bi čuo što mu oni imaju reći o djetetovim navikama i osobinama koje iskazuje u školskim situacijama. Mišljenja nastavnika pomoći će roditelju u daljnjem odgoju njegova djeteta.

Škola i roditelji morali bi biti partneri koji ravnopravno rade na zajedničkom zadatku, koji usko surađuju kako bi zajednički, na najbolji mogući način, pružili djeci podršku u učenju i razvoju. I roditelj i nastavnik žele djetetu dobro, žele da dijete bude sretno, zadovoljno i uspješno u školi. Da bi surađivali, obitelj i škola moraju stalno komunicirati, uspostavljati ravnopravne partnerske odnose pa će na taj način odgoj djece biti učinkovit na sreću djece i zadovoljstvo roditelja. Uspostavljanje partnerske komunikacije između nastavnika i roditelja nije moguće ako učitelji ne prošire svoje shvaćanje stručnosti. Od učitelja se očekuje da prihvaća stavove roditelja, da je u stanju promatrati probleme s njihove točke gledanja, da respektira njihova znanja o vlastitoj djeci kao i njihove odgojne postupke. Suradnički je odnos između roditelja i nastavnika onaj u kojemu su jedni i drugi:

- **jednaki,** tj. jedni prema drugima se odnose kao istomišljenici, dijeleći informacije, obveze i ciljeve vezane uz odgoj djeteta;
- **aktivni**, tj. obje strane imaju aktivnu ulogu u poticanju dječjeg razvoja;
- **odgovorni,** tj. obje strane imaju određena prava, ali i dužnosti (Maleš, 1994., Rosić, 2005).

Suradnički odnos roditelja i škole treba graditi na međusobnom povjerenju i poštovanju, te dvosmjernoj komunikaciji. Najvažnije je upravo djelovanje škole, jer ona treba biti inicijator, a suradnja se odvija na njezinom terenu. Suradnjom obitelji i škole želi se neposredno ili posredno utjecati na ostvarivanje kontinuiteta u odgoju te unapređivanje

kvalitete djetetova življenja u obitelji i školi, a s nakanom poticanja njegovog cjelokupnog (intelektualnog, socijalnog i emocionalnog) razvitka i školskog uspjeha. Time se svakom djetetu želi omogućiti razvitak u sredini u kojoj će se osjećati prihvaćeno i voljeno, sigurno, zadovoljno i sretno, u sredini koja će djelovati poticajno na razvitak svih njegovih potencijala i u kojoj će se voditi briga o djetetovim specifičnostima kao pojedinca. Zajedničkom aktivnošću oni trebaju pridonijeti učenikovom boljem školskom uspjehu, buđenju zanimanja roditelja za odgoj i obrazovanje i na toj osnovi boljem razumijevanju školskog rada, obrazovanju roditelja za odgojnu funkciju, boljoj komunikaciji i interakciji između djece, roditelja i nastavnika te općenito većoj povezanosti škole i šire društvene zajednice. (Maleš, 1994 a, 2001).

Bez obitelji škola može obrazovati i stvoriti stručnjaka, ali čovjeka ne. Zbog toga se škola i obitelj moraju tijesno povezati, integrirati, odgojno prožeti, kako bi obitelj bila u službi škole, a škola u službi obitelji.

Iz tog razloga ove smo godine, učenici, roditelji i nastavnici, izabrali moto škole: *Škola i roditelji zajedno u formiranju učenika koji ne mora biti odličan đak, ali može postati odličan čovjek.*

mr. Sanja Prelogović
(objavljeni članak)

Literatura:

- Brazelton, B.T., Sparrow, D.J. (2005), *Vaše dijete od treće godine do škole*. Zagreb: Mozaik knjiga
- Janković, J. (2006), *Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove u procesu socijalizacije novih generacija*. Zrno, 72 (98), 2-5.
- Jurić, V., Maleš, D. (1994), *Škola i roditelji*. Napredak, Vol. 135, br. 2, str. 133-140.
- Maleš, D. (2004), *Roditelji i učitelji zajedno*, u: Vrgoč, H. (ur.), Strategije odgojnog rada razrednika. Zagreb: HPKZ.
- Maleš, D. (1994 a), *Odnos obitelji, škole i društva*, u: Vrgoč, H. (ur.) Obitelj – škola – društvo. Zagreb: HPKZ.
- Prelogović, S. (2004), *Roditelji u nastavi.* Razgovori – list za roditelje, god. 2, broj 2. Koprivnica: OŠ »Đuro Ester«.
- Ramey, S. L. i Ramey, C.T. (1994), *The Transition to School; Why the First Few Years Matter for a Lifetime*. Phi Delta Kappan, Vol. 76.
- Rosić, V. i Zloković J. (2003), *Modeli suradnje obitelji i škole.* Đakovo: Tempo.
- Rosić, V. (2005), *Odgoj – obitelj – škola*. Rijeka: Žagar.